

شرح جامع

حقوق اساسی

«حقوق»

مولف: مسلم یعقوبی

پیشگفتار مولف

حقوق اساسی که یکی از شاخه‌های مهم حقوق داخلی است در موضوعات عمومی به اساسی‌ترین مباحث این حوزه یعنی تبیین حقوقی ماهیت جامعه سیاسی، قدرت سیاسی، قوای حاکم، تنظیم روابط قوای سه‌گانه، تضمین و تامین حقوق و آزادی‌های عمومی و اساسی شهروندان می‌پردازد.

امروزه در میانه میدان فرد و جامعه بحث کنترل محدوده عملکرد قدرت حاکمان از یک سو و تضمین حقوق و آزادی‌های ملت از سوی دیگر از موضوعات عمده حقوق اساسی می‌باشد.

در این خصوص کتب متعددی توسط علما و اندیشمندان متخصص در حوزه حقوق اساسی به رشته تحریر در آمده است. و هر یک از اساتید به فراخور توجه و دقت نظر در مباحث خاص از حقوق عمومی نظریاتی را مبذول داشته‌اند که گردآوری و تلخیص همه منابع موجود در درس حقوق اساسی جهت آمادگی داوطلبان شرکت در کنکور تحصیلات تکمیلی مورد توجه اینجانب قرار گرفت و با تجربه‌ای که در تدوین بانک سوالات همین درس (۱۰ سال کنکور سراسری و آزاد) از موضوعات مهم و کلیدی موضوع کسب کرده بودم جهت تسهیل مطالعه علاقمندان به رشته حقوق بین‌الملل و سایر رشته‌های حقوق که درس حقوق اساسی یکی از منابع امتحانی آنها محسوب می‌گردد (حقوق عمومی، حقوق بشر و ...) نسبت به گردآوری و تدوین این مجموعه «شرح جامع حقوق اساسی» که در برگزیده ویژگی‌های ذیل است اقدام نموده‌ام.

۱- بهره‌گیری از کتب مهم حقوق اساسی موجود که به نوعی در طول سالهای متمادی منبع طرح سوال طراحان سوال سازمان سنجش بوده‌اند.

۲- حذف مباحث زائد کتاب مورد تلخیص و بیان مطالب مهم که برای یادگیری مباحث ضروری و موضوع امتحانی محسوب می‌شوند.

۳- درج نکات مهم در بین مباحث درس و یادآوری موضوعات کلیدی که می‌تواند مدنظر طراحان سوال واقع شود.

۴- استفاده از تجربه گردآوری بانک سوالات ۱۰ ساله کنکور سراسری و آزاد مقطع کارشناسی ارشد در طرح سوالات پایانی هر بخش.

۵- درج سوالات کنکور ارشد سالهای قبل در پایان هر بخش که با موضوع بخشها ارتباط موضوعی دارد.

۶- تقسیم‌بندی کتاب به ۲ بخش اصلی (کلیات حقوق اساسی و مطالعه در ماهیت حاکمیت و نهادهای سیاسی ایران) که منجر به بهره‌برداری مناسب از زمان (مدیریت زمان) توسط داوطلب خواهد بود.

در پایان ضمن تقدیر و تشکر از مسوولین انتشارات ارشد در چاپ و انتشار این مجموعه از کلیه صاحب‌نظران حوزه تدوین منابع آزمون کنکور تحصیلات تکمیلی در درس حقوق اساسی تقاضا دارم با ارائه نظرات و اظهار نظرهای پیشنهادی این حقیر را در رفع معایب و نواقص احتمالی اثر، مساعدت و یاری نمایند.

با سپاس

فروردین ماه ۱۳۸۹

مسلم یعقوبی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	کلیات حقوق اساسی و تدوین قانون اساسی
۱۱	کلیات.....
۱۲	نقایص تعریف فوق.....
۱۲	تعریف نهاد.....
۱۲	نهاد سیاسی.....
۱۳	قانون اساسی از دید شکلی.....
۱۳	از جمله منابع حقوق اساسی می‌توان به.....
۱۴	کلیاتی در خصوص حقوق تطبیقی؛ لزوم و ضرورت آن.....
	بخش اول: کلیات و مبانی حقوق اساسی
	فصل اول: دولت و اشکال آن
۱۷	کاربرد واژه‌های ترکیبی.....
۱۸	۱- دولت، نماد قدرت سیاسی.....
۱۸	۳- منشاء تاریخی دولت.....
۱۹	تعریف دولت و عوامل متشکله آن.....
۱۹	مبحث اول: جمعیت.....
۲۰	ویژگی‌های عقاید آقای دوورژه.....
۲۱	ماهیت تاریخ و کاربرد آن.....
۲۱	ب) ملت و اصل تعیین سرنوشت سیاسی.....
۲۲	اتباع دولت و مسأله تابعیت.....
۲۳	مبحث دوم: سرزمین.....
۲۴	رابطه حقوقی دولت با سرزمین:.....
۲۵	مبحث سوم: قدرت عالی (حاکمیت).....
	فصل دوم: ترکیب دولت
۲۸	مبحث اول - اشکال مختلف دولت.....
۲۸	الف- ویژگی دولت بسیط.....
۲۹	وحدت انضمامی.....
۳۰	ویژگی دولت مرکب.....
۳۰	فدرالیسم.....
۳۱	انواع دولت‌های مرکب.....
۳۱	ویژگی کنفدراسیون.....
۳۲	الف- اصل خودمختاری.....

عنوان

صفحه

۳۲	ب- اصل مشارکت.....
۳۴	پارلمان در فدرالیسم.....

فصل سوم: منشاء حاکمیت دولت و انواع حکومتها

۳۵	مبحث اول: حاکمیت سیاسی.....
۳۵	ماهیت قدرت.....
۳۶	قدرت در جامعه سیاسی.....
۳۶	مبحث دوم: حاکمیت و تحول تاریخی آن.....
۳۷	قلمرو حاکمیت و حقوق بین الملل.....
۳۸	مبحث سوم- حاکمیت دولت به عنوان نماد اراده عمومی.....
۳۸	انواع وجوه حاکمیت:.....
۳۸	تحت حمایتی و قیمومت:.....
۳۹	مبحث چهارم: منشاء حاکمیت سیاسی.....
۳۹	۱- نظریه حاکمیت تئوکراتیک:.....
۳۹	انواع حکومتهای تئوکراتیک.....
۴۰	منشاء حاکمیت در ایران.....
۴۰	کلیات.....

فصل چهارم: طریقه اجرای حاکمیت

۴۳	کلیات.....
۴۴	مبحث اول - حکومت دموکراسی (مردم سالاری).....
۴۵	انواع رفراندوم.....
۴۶	مبحث دوم- دموکراسی و نهاد انتخابات.....
۴۷	مبحث سوم- دموکراسی و نمایندگی سیاسی.....
۴۷	ویژگی و کالت در حقوق مدنی.....
۴۷	مبحث چهارم- تحول دموکراسی و پیوند آن با آزادی.....
۴۸	مبحث پنجم- انواع دموکراسی غیرمستقیم.....

فصل پنجم: سازمان دولت

۵۰	کلیات و تبیین اصطلاحات.....
۵۰	قوه مجریه و حکومت.....
۵۱	مبحث اول- قوه مجریه یادستگاه اجرایی حکومت:.....
۵۱	قوه مجریه از لحاظ تعداد و چگونگی ترکیب مقامات اجرایی.....
۵۳	قوه مجریه از لحاظ شکل و چگونگی تعیین ریاست کشور.....
۵۵	شیوه انتخاب رئیس جمهور.....
۵۶	مبحث دوم: قوه مقننه.....
۵۸	سازمان داخلی مجالس مقننه:.....
۵۹	انواع کمیسیونهای پارلمانی.....
۶۰	وظایف و اختیارات قوه مقننه.....
۶۱	انواع آیین نامه های اداری.....
۶۲	همه پرسی (رفراندوم).....
۶۳	مبحث سوم: قوه قضاییه.....

عنوان

صفحه

استخدام قضاات در ايران ۶۴

فصل ششم: روابط بين قوه مقننه و قوه مجريه و مساله تفكيك قوا

مبحث اول: بحث نظري درباره اصل تفكيك قوا: ۶۶

مبحث دوم- مفهوم تفكيك مطلق قوا: ۶۷

مبحث سوم- تفكيك عمودي واقفي قوا: ۶۷

مبحث چهارم- حكومتهای ناشی از تفكيك مطلق قوا (رژيم رياستى) ۶۸

مبحث پنجم- تفكيك نسبی ياهمكارى قوا (رژيم پارلمانى) ۶۸

ويژگى رژيم پارلمانى ۶۹

انواع رژيمهاى پارلمانى ۶۹

ب- رژيم پارلمانى نامتعادل: ۶۹

مبحث ششم- روابط بين دولت (قوه مجريه) و پارلمان: ۶۹

مبحث هفتم: انتخابات و نظامهاى انتخاباتى ۷۲

مبحث هشتم: طبقه‌بندى حكومتها ۷۵

۱- نظريات كلاسيك (سنتى) ۷۶

طبقه‌بندى هاى جديد حكومتها ۷۷

فصل هفتم: قانون اساسى

چگونگى تدوين قانون اساسى و اقسام آن ۷۹

مبحث اول: تدوين قانون اساسى ۷۹

مبحث دوم: اصول وقواعد قانون اساسى و ارزش حقوقى آنها ۸۱

مبحث سوم: تجديد نظر در قانون اساسى و تفسير آن ۸۱

انواع تفسير: ۸۲

مبحث چهارم: ضمانت اجراى قانون اساسى و مساله كنترل قوانين توسط دادگاه قانون اساسى ۸۲

مبحث پنجم: حدود قدرت دولت و مساله آزادى هاى عمومى ۸۳

آزادى ۸۴

سيرا فكار تساوى طلبى: ۸۶

انواع و اقسام برابرى: ۸۶

تستهاى آخر بخش ۸۷

پاسخ تستهاى آخر بخش ۱۰۹

تستهاى تأليفى آخر بخش ۱۳۷

پاسخ تستهاى تأليفى آخر بخش ۱۶۳

بخش دوم: مطالعه حقوقى حاكميت و نهادهاى سياسى ايران

فصل اول: ماهيت حاكميت در ايران

مبحث اول: كليات حاكميت و قانون اساسى ايران ۱۹۵

مبحث دوم: اصول حاكم بر نظام جمهورى اسلامى ايران ۲۰۱

مبحث سوم: حقوق اساسى و آزادى هاى عمومى كه مجموعاً موجب امحاء استبداد مى شود عبارتند از: ۲۰۸

مبحث چهارم: شكل حكومت در ايران ۲۱۳

۱- اقتدار قوه مقننه ۲۱۳

۲- نفوذ يا اقتدار قوه قضاييه ۲۱۴

فصل دوم: نهاد رهبری

مبحث اول - رهبری در اسلام.....	۲۱۶
مبحث دوم: رهبری در قانون اساسی ایران.....	۲۱۷
مبحث سوم: وظایف و اختیارات رهبری.....	۲۲۰

فصل سوم: قوه مقننه جمهوری اسلامی ایران

مبحث اول: ماهیت قوه مقننه در ایران.....	۲۲۵
مبحث دوم: کلیات مجلس شورای اسلامی ایران.....	۲۲۵
شرایط توقف انتخابات.....	۲۲۸
۳- نمایندگان.....	۲۳۳
(۱) عدم مسئولیت.....	۲۳۴
مبحث چهارم: شورای نگهبان.....	۲۴۸

فصل چهارم: قوه مجریه

مبحث اول: کلیات ریاست جمهوری.....	۲۵۵
ز- وظایف و اختیارات رئیس جمهور در ارتباط با قوای مقننه و قضائیه.....	۲۶۱
مبحث دوم: بخش دولت.....	۲۶۲
مبحث سوم: وزیران.....	۲۶۴
مبحث چهارم: نیروهای مسلح.....	۲۶۷
د- ضوابط کلی در نیروهای مسلح.....	۲۶۹

فصل پنجم: قوه قضائیه

مبحث اول: کلیات قوه قضائیه.....	۲۷۱
مبحث دوم: اهداف و وظایف قوه قضائیه.....	۲۷۲
مبحث سوم: اداره قوه قضائیه.....	۲۷۳
مبحث چهارم: سازمانهای پشتیبان قوه قضائیه.....	۲۸۲

فصل ششم: نهادهای سیاسی خاص (متفرقه)

مبحث اول: شوراها.....	۲۸۴
۲- مبحث دوم: صدا و سیما.....	۲۸۷
مبحث سوم: شورای عالی امنیت ملی.....	۲۸۸
مبحث چهارم: مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۲۹۰
تست‌های آخر بخش.....	۲۹۲
پاسخ تست‌های آخر بخش.....	۳۳۸
تست‌های تألیفی آخر بخش.....	۳۹۷
پاسخ تست‌های تألیفی آخر بخش.....	۴۱۷
منابع و ماخذ.....	۴۲۰